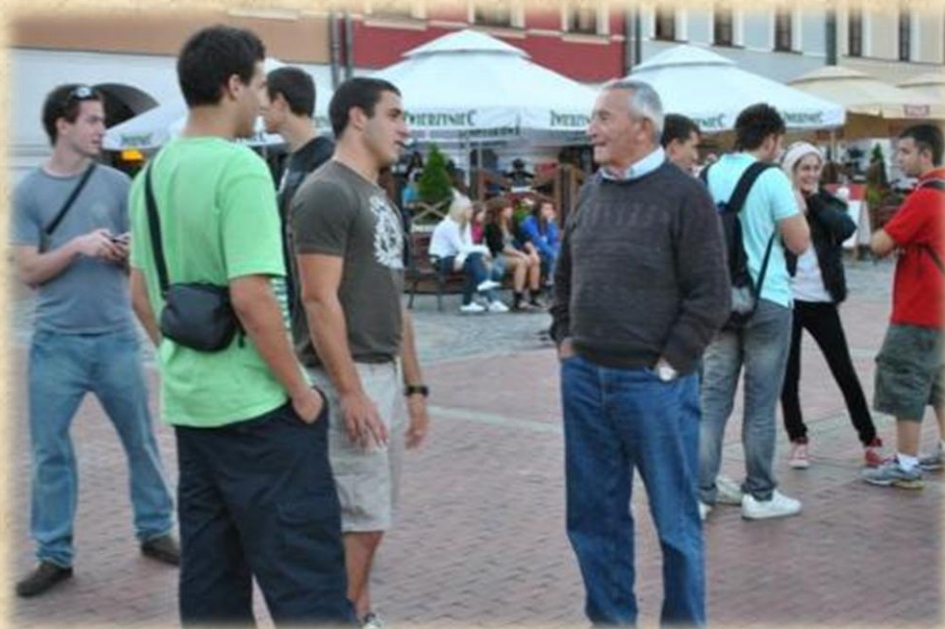

**"בנים ובנות הייתי רוצה , כמו שכתבה הילדה
דוניה רוזן בשואה : שתקימו לנו מצבה לא
משיש,
אלא ממעשים טובים.
אם כולנו נעשה מעשים טובים הם ינצחו את
הרשע."**

(אריה פינסקר, סיכום מסע)

16.11.2010

חברי משלחת יקרים,

בחודש השמיני חזרנו ממסע של 8 ימים שסיכם 800 שנה של יהדות בפולין. 800 שנה שנגמרו באסון. נס לא קרה לנו בימים ההם. איש לא שמע את התפילות. איש לא שעה לתחינות.

לכן באנו לפולין בראש מורם ובקומה זקופה. באנו להוכיח שעם ישראל עדיין חי וקיים. להראות שיש נוער ישראלי איכותי ואכפתי.

לקראת המסע עברנו הכנה ממושכת למדי. שמענו הרצאות, קראנו חומר, סיירו ב"יד ושם", דיברנו עם ניצולי שואה. התכוננו. אך שום ספר לא יכול להכין לתחושת הגאווה שממלאת את הלב למראה הכיפות על הראשים בדרך האימים בטרבלינקה. אין הרצאה שיכולה להגן מפני תחושת המחנק בגרון כשעומדים בצריף הנעליים במאיידנק, או בתא הגאזים, או בתוך קרון משוחזר של רכבת. במהלך המסע ראינו את הצדדים היפים שלכם: את הבגרות, את הרצינות, את האכפתיות, את התמיכה אחד בשני, את הרעות. לצד משובת הנעורים שגם אותה ראינו, הצלחתם להבדיל בין קודש לחול ובין קטן לגדול. זכינו גם להכיר את אריה פינסקר. איש מיוחד, ששרד את התופת, עלה לארץ, לחם, בנה והקים משפחה. בזכות אישיותו הנדירה ועוצמת רוחו זכו רבים לקבל ממנו עצה, הדרכה ותמיכה. במסע זה זכינו לכך גם אנחנו. תודה לך ששיתפת אותנו בחיך, אריה! לפני היציאה למסע הצבנו לעצמנו מטרות. האם השגנו את כולן? את חלקן? הלוואי שכן.

לו היינו צריכות לבחור דבר אחד, עימו תצאו מהמסע ותקחו הלאה, להמשך הדרך, היינו בוחרות במילותיו של ויקטור פרנקל: "אפשר ליטול מן האדם את הכל חוץ מדבר אחד: את האחרונה שבחירות אנוש - לבחור את עמדתו במערכת נסיבות מסוימות, לבור את דרכו."

בשלל אפשרויות הבחירה שייקרו בדרככם, בחרו את האפשרות של כיבוד האחר, ראיית הטוב שבאדם ונדיבות הלב.

עלכם, צוות המסע: זהר, שרון ותרצה.

מאיתנו אליכם בשובכם מפולין

ילדים יקרים - לפני כשלושה חודשים חזרתם הביתה. בפרק זמן זה עיכלתם את הסיפורים, החוויות והמראות, תוך חזרה לשגרת החיים, שקיבלה לאור המסע טעם וערך אחרים. בפולין נחשפתם לחיים היהודיים המפוארים שהתקיימו במזרח אירופה משך מאות שנים: ביקרתם בבתי כנסת, ברחובות שהיו שוקקים חיים יהודיים ובבתי עלמין. שם ראיתם – במחנות הריכוז וההשמדה - גם את החורבן הנורא של אותה קהילה עתיקת יומין. אך מסע זה, היה הרבה יותר מאשר הפלגה לעבר השורשים המשפחתיים של רבים מכם ומאתנו, הורכם, או שורשיו של העם היהודי, אלא נסיעה שבבסיסה התבוננות מעמיקה על טיבם של האדם וטיבה של האנושות.

לאורך המסע נפגשתם בשלל סיפורים שהמחישו לכם כי קשת התגובות באותם ימי חרום יוצאי דופן הייתה מאוד מגוונת. הבחירות שאנשים עשו היו פרי מצפונם האישי, הבנתם וישרם. בגטו קרקוב פקדתם את בית המרקחת "מתחת לנשר" של תדאוש פנקביץ', וכמה פסיעות משם חלפתם על פני חזית מפעלו של אוסקר שינדלר. שניהם אנשים אצילי נפש שבחרו להציל, חרף הסכנה האיומה שריחפה מעל ראשם ואיימה על כל בני ביתם. לעומתם, שמעתם במחנות ההשמדה על המפקדים קוך, הס ושטאנגל, חיילי הרשע, שבחרו לנהוג אחרת. וכשצעדתם ברחובות ורשה, לובלין ולודז' חלפו על פניכם מבלי משים "העומדים מן הצד" – "סתם" פולנים שידעו, ראו והחרישו. אז וודאי הבנתם שהשואה התאפשרה לא רק בגלל שנאה, אלא לא פחות מכך - מחמת אדישות.

במסע זה למדתם שבכל מצב, גם בתנאים קשים ביותר, עומדת בפני האדם אפשרות בחירה. בנקודות רבות בחייכם תעמדו בצמתי דרכים בהן תדרשו לקבל החלטות כיצד לנהוג. כהורים נבקש שתזכרו כי גם אם הנסיבות דוחקות מאוד, את בחירותיכם הנכונות תעשו כאשר ברקע ירחף הציווי המוסרי היהודי הקדמון: "לא תעשה לרעך מה ששנוא עליך". בנות ובני מזל הייתם שאת המסע שלכם ליווה איש עדות יקר, מר **אריה פינסקר**. אריה ניאות לשתף אתכם בחוויות הפרטיות האישיות ביותר, באבדן הטראגי שהזמן לא ריפא. אנו מודים לך, אריה, מקרב לב. לצערנו, בעוד שנים לא רבות כבר לא יהיה מי שייספר ולכן על כתפיכם, ילדינו, תהיה מונחת חובה מוסרית גדולה: להעביר את הסיפורים ולשמר את הזיכרון.

המשורר דן פגיס בשירו יוחסין כתב על חשיבותם הרבה של ההנצחה והזיכרון הבינדורי:

יוחסין

דן פגיס

בְּנִי רֵץ אֵלַי וְאֹמַר לִי: בְּנִי.
אֲנִי אֹמַר לְאָבִי: שְׁמַע, בְּנִי, אֲנִי.
אָבִי רֵץ אֵלַי וְאֹמַר לִי: אָבָא,
שְׁמַעְתָּ? הֻקְסָ לָנוּ זֵכֶר וְשֵׁם.
אֲנִי רֵץ אֵלַי וְרֹאֶה: אֲנִי שׁוֹכֵב
כְּרָגִיל, פְּנִי אֶל הַקִּיר, וְרוֹשֵׁם
בְּגִיר עַל הַקִּיר הַלָּבָן
אֶת שְׁמוֹתֵיהֶם כָּלֵם, לְבַל אֶשְׁכַּח
אֶת שְׁמִי.

כל השירים

תודה גדולה שלוחה מאיתנו ההורים ליהודה, מדריך המסע, שהולך ימים ארוכים מלאי תוכן עשיר במסירות, מקצועיות וחיוך.

אנו מבקשים להודות בחום לנורית, מנהלת ביה"ס, תרצה, ראש המשלחת, שרון וולרשטיין, וסיגל המחנכות, זוהר ושרון ברנט שהן גם מחנכות וגם היו המלוות במסע, על ההשקעה עתירת המשאבים והאנרגיות בתהליך ההכנה והמסע. אל לנו לקבל זאת כמובן מאליו. נתת את הנשמה. הובלתן מסע מורכב מאין כמותו בהצלחה יתרה, עם רגישות רבה והמון אהבה לחניכים. הצלחת המסע וטובת הילדים היו לנגד עיניכן לכל אורך הדרך ואנו מלאי הערכה ואסירי תודה על כך.

באהבה,

מההורים

כתבה נעמה אגוזי, אמא של רגב

לכל מקום שאני הולך, אני הולך לארץ ישראל"
ר' נחמן מברסלב

לחבורה המופלאה של עמקים - תבור,

זוכרים את אייזיק מקרקוב והאוצר?
כמו אייזיק שהרחיק עד פראג כדי לגלות את האוצר שנמצא בביתו שלו בקרקוב, כך הרחקנו גם אנו עד פולין וגילינו את עצמנו ואת האוצר שנמצא לא רחוק, ממש כאן, בבית שלנו, במדינה שלנו.
מי ייתן ונדע לשמור ולטפח את האוצר הזה.
וגם אני גיליתי במהלך המסע, קבוצה נפלאה ומיוחדת.
ולכל מקום שאשוב בפולין אקח איתי את זיכרון החוויה של המסע אתכם.
אזכור את העצב העמוק ביער לופחובה, במיידנק, בטרבלינקה ובאשוויץ לנוכח סימני השאלה והפער הבלתי מובן; את משפחתה של מריה שסיפרה לנו במעשיה סיפור מופת של התנהגות אנושית כשכל כך קל היה לשתף פעולה עם הרוע ובכך הצילה את סבתו של רז; את אותן ערים שפעם היו "יהודיות" ומהן באו החלוצים הציוניים שהקימו בין היתר חלק מהקיבוצים שבהם אתם חיים; וכמובן את מסלול הגבורה בגטו וורשה שהדגיש משמעותה של גבורה; ואת הטקס שערכתם לרגלי האנדרטה שברחוב "מילה 18". הסיפורים האישיים והמשפחתיים שלכם ליוו אותנו לאורך המסע והעניקו תרומה מיוחדת לחוויה.
ונזכור גם את שמחת המסע. את זו של קבלת השבת המיוחדת; את זו של שירת האוטובוס המרוממת, עם ניגון קרקוב ועם "עלה קטן" שליוו אותנו לאורך הדרך.
ולא פחות מכל אלה אשא איתי את תחושת החברות והיחד שיצרתם, אתם התלמידים, בסיוע הצוות המסור והנאמן שלכם, תחושת חברות שהעניקה והעצימה את חוויית המסע.

באהבה ובתודה לכולכם,
ובאיחולי הצלחה בהמשך הדרך,

יהודה

סיכום מסע לפולין – מזרע – 2010

שוב יצאתי אל הדרך
חזרתי באומץ לב במנהרת הזמן, אל שנות האופל
כדי לספר את סיפורי האיש הקשה, להיות עד,
להשמיע זעקתם האילמת של אלה
שקולם נדם ביד רשעים זדונית.

ואתם, בני הנוער, דור העתיד סביבי הצטופפתם,
גמעתם בצמא את סיפורי האיש, הקשה והכואב.
רציתם לשמוע עוד פרטים, עוד חוויות וזיכרונות,
שאלתם עוד ועוד שאלות בנסיעות הארוכות
ותך כדי הליכה אל אתרי ההריגה והחזרה מהם,
כי כל כך בלתי מובן, ולא יאומן.

זעקת הנספים לא נשמעת, שם, השקט והדממה שולטים
וממחישים את זוועות התקופה ההיא.
מה ריתק אתכם לסיפורי זוועות אלו?
אולי אני, איש העדות שהיה שם, ומביא עימי תעצומות נפש.

הבאתי עימי סבלנות אין קץ, מסירות ושליחות קודש,
הבאתי תקווה וגאווה, נשאתי עימי "תרמיל" האתמול
המלא ייסורים, כאב ועצב, טענתי אותו ביעוד,
תקווה והבטחה לזכור !

אני האדם המבוגר הייתי לכם חבר, ואולי למודל
של עמידה יהודית, בתקופה בה האדם איבד כל צלם אנוש,
וכששרתי שירי קודש בבתי הכנסת שם, ראיתם יהודי,
ללא גיל, מאיר ומעשיר מסורת של אלפי שנות עמידה בגלות
שירתי התנגנה לה ביחד עם קולותיהם החרישיים של הנספים
והייתי לעדות חיה ולחותם בליבכם

הייתי סב גאה המהלך ביניכם, באותם מקומות שהנורא מכל התרחש,
עוצמת גאוותי בכם נטעה בי כוח ואמונה – כדור הצעיר, דור העתיד,
המוכן לשאת את הלפיד ולהעבירו הלאה לדורות הבאים.

הייתם עדים ושותפים לתחושותיי, שכך היא נקמתי הגדולה בנאצים ועוזריהם,
לחזור אתכם, נוער עברי, ישראלי הגאה בארצו, בעמו ושפתו.
שאו את לפיד האש בליבותיכם הלאה בבטחה ובהבטחה לזכור, ולא עוד.

אריה פינסקר - איש עדות

היום הראשון-2010.7.26

הגענו לשדה התעופה ישר לקראת עיכוב אפשרי בטיסה. למזלנו, זה לא קרה, ויצאנו בזמן. נחתנו בוורשה ליום גשום ואפור, ומשדה התעופה נסענו לבית הקברות "אוקופובה" – בית הקברות היהודי בוורשה. שם שמענו על יהדות פולין לפני השואה, וכן פגשנו בקברים של אישים חשובים בהיסטוריה היהודית. כל זה תחת גשם שוטף, מה שהוסיף לאווירה...לאחר מכן נסענו בעקבות סיפורו של יאנוש קורצ'אק. אחרי נסיעה ברחובות וורשה הגענו לבית היתומים שהפך לסמל הגבורה והאנושיות בזמן השואה. המחזנו את סיפור 'אליעזר והגזר', אותו קורצ'אק אהב להמחז עם ילדיו פעמים רבות בבית היתומים.

אחר-כך התחלנו במסע לתוך הגטו, כשאנו מתעכבים לרגע ליד קטע חומה אותנטי שנשאר מאז. בבתים שהיו פעם בתוך הגטו חיים כיום אנשים רגילים, כמונו. לא ייאמן. בשלב הבא ביקרנו בבית כנסת מפואר, שפועל עדיין כיום. בסוף היום נסענו לעיר העתיקה המשוחזרת ושם ראינו את אופי העיר ויופייה, עדיין בגשם שלא פסק. לאחר יום ארוך ומייגע הגענו למסעדת מג'ת, לארוחת ערב, ולמלון.

היום השני -27.7.2010

בבוקר, ששוב היה גשום ואפור, נסענו לכיכר השילוחים, שם רוכזו היהודים לפני שליחתם אל מותם. קטעי הקריאה והתמונות עשו את שלהם, והקלו לדמיין איך הרגישו היהודים בסיטואציה ההיא. משם נסענו, ממש כמו היהודים, לטרבלינקה. בדרך ראינו את הסרט "הבריחה מסוביבור" כדי להבין איך נראה מחנה השמדה, כיוון שבטרבלינקה לא נשארה אבן על אבן. אולי גם משום כך, הוצבו בשטח שהיה פעם המחנה, המוני אבנים, בגדלים שונים. היה לנו זמן להסתובב בים האבנים, שכל אחת מהן מסמלת עיירה, חוץ מהאבן של יאנוש קורצ'אק. משם נסענו לטיקוצ'ין, שם היתה עיירה יהודית.

כשהגענו לטיקוצ'ין, סיירנו בעיירה, הפחנו חיים בבית הכנסת ורקדנו ריקוד חסידי כמיטב המסורת. מהעיירה עברנו את המסלול שעברו יהודי העיירה, כדי לנסות להזדהות עם גורלם. הגענו ליער לופוחובה, תחנתם האחרונה של רבים מיהודי הסביבה. עמדנו באמצע היער הירוק וערכנו טקס שגרם לרבים להזיל דמעה. לאחר מכן הדלקנו נרות סביב לבורות הירי, שהוקפו גדר ומשמשים עד צנוע לזוועה שהתרחשה שם.

אחרי עוד ארוחת ערב במג'ת, נסענו למלון, וערכנו שיחת סיכום ראשונה, בקבוצות.

יובל: היה מקסים בבית של יאנוש קורצ'ק, אני אוהבת את האומנות והציורים פה. ממש מרגש לשיר את התקווה במקומות כאלה, צריך לשים לב ולחשוב על כל מילה בתקווה.

יעל: היום היה יום קשה בטרבלינקה כי המשפחה שלי הייתה שם, דמיינתי איך הרגו אותם כמו שהרגו עוד המון אנשים.

עילם: היום היה מעניין לשמוע על טיקוצ'ין, בגלל שיש לי קשר משפחתי לשם, היה מעניין לגלות יותר על העיירה שלהם ועל חייהם.

היום השלישי- 28.07.2010

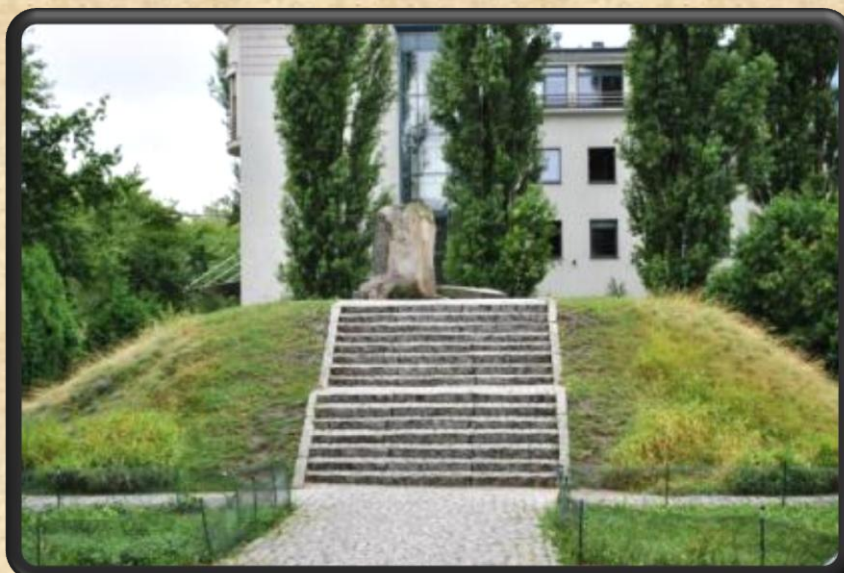
עוד יום בוורשה, התחלנו את היום בצעידה לאורך מסלול הגבורה, פגשנו דמויות מיוחדות לאורך המסלול. בסופו, הגענו, ל"מילא 18", כתובת הבונקר האחרון ששרד במרד גטו וורשה, וערכנו שם טקס. ממרומי מדרגות האנדרטה שרנו את הימנון הפרטיזנים, עם מטריות מעל ראשנו. היעד הבא היה לודז'. עיר תעשייתית ואפורה, שם שמענו את סיפורו המרגש של סבא של אחד מתלמידי משלחת "מעלה שחרות", שגדל במקום, וניצל.

הדרך ללובלין היתה ארוכה מאד וזימנה לרבים הזדמנות להשלים שעות שינה. לפני שהגענו עוד הספקנו לעצור בכתובת של משפחתו של טל סריג, בעיר ראדום. כל האוטובוס חיכה, בעוד טל, גל ויהודה פורצים בריצה מהירה לעבר היעד. הגענו למלון מאוחר אפילו מהשעה המאוחרת הרגילה, אך מלאי סיפוק על עמידה במשימה.

טל: אני התרגשתי כשנכנסנו לרדום, העיר של סבא שלי, הסתכלתי מסביב לראות את העיר היפה והשכונה היפה.

לירון: חששתי מהמסע, לא ידעתי מה אעבור ולכן אני באה. למדתי על המשפחה שלי דברים שלא ידעתי, לא ידעתי על קיומם של הניצולים. עכשיו אני יודעת עד כמה הבעיות שלי קטנות, אני אופטימית עכשיו.

תומר: אני מרגישה כעס- עד עכשיו לא שאלתי את סבתי על השואה. לא עניין אותי. לקח לי 17 שנה ללכת לסבתי ולשאול אותה. עכשיו אני גאה שנכנסנו למחנות עם הדגל.

היום הרביעי- 29.07.2010

קמנו בלובלין ליום עם שמש מחייכת בשמיים. התחלנו את הסיום בסיור בעיר העתיקה והיפה ששוחזרה ומהווה כעת יעד לתיירים, עם חנויות קטנות, גלריות ועיצוי גרניים אדומים התלויים מהחלונות. עצרנו מול בית היתומים ממנו נלקחו הילדים אל מותם בבור ירי שהוכן מבעוד מועד. מסתבר שקבוצת צעירים פולנים מארגנת מדי שנה תהלוכה של תושבי העיר שעוברת בדרכם האחרונה של הילדים ומנציחה את המעשה הנפשע ההוא. ליד בור הירי שכוסה כבר בעשב, ונמצא, למרבה הזוועה, ממש בפאתי שכונה רגילה, ערכנו טקס משותף. הפיילוט שלנו גילתה גרפיטי המזכיר את רצח הילדים בבית ספר הסמוך למקום הארוע. ביקרנו שם והצטלמנו. בדרכנו לצאת מלובלין עברנו ליד ישיבת חכמי לובלין המפורסמת. חזרנו לרגע לשנת 2010 בארוחת צהריים במקדונלד'ס והמשכנו למאיידנק. התחלנו את מסענו במאיידנק לאורך גדרות התייל, המקיפות שדה ירוק. שוב, קרוב כל כך לשכונה בה חיים היום אנשים רגילים, וילדים נוסעים שם על אופניים... עצרנו ליד האנדרטה מטילת המורא בכניסה ואז נכנסנו למחנה עצמו, למקלחות, לתאי הגאזים, לצריפים, לקרמטוריום. ראינו תמונות, חפצים ונעליים, נעליים, נעליים. דיברנו על תנאי החיים במחנה, הנחשב לאחד האכזריים שבמחנות, במיוחד בגלל הסגל שהיה בו. בסוף המסלול פגשנו את טוייבי, דמות מתוך הסרט "הבריחה מסוביבור". הוא פשוט עמד שם ודיבר עם המבקרים. ערכנו טקס שניסה להביע במילים ומנגינה את הרגשות העזים שכולנו חשנו. אחר כך קיבלנו מכתבים ומתנות מהבית. כל אחד פרש לפינתו והתייחד עם רגשותיו ומחשבותיו, והדמעות הרטיבו את הנייר ואת הדשא. נפרדנו לשלום מהר האפר, אחרי נסיונות כושלים למדי להדליק נר זכרון ברוח החזקה, והמשכנו הלאה. בערב הגענו לעיירה היפה עם השם שובר השיניים: זמושצ'. קיבלנו שם קצת זמן חופשי להסתובב בכיכר ואז הגענו למלון לארוחת ערב ושיחה שנייה.

אני חושבת שהרגע שבו הבנתי באמת מה המשמעות של המסע הזה היה במידאנק. ללכת על אדמה מקוללת שבה עשרות אלפי משפחות צעדו אל מותן ולהחזיק את דגל המדינה שלנו ולהגיד הנה אנחנו כאן ויש לנו מדינה ודבר נוראי כזה לא יקרה שוב! לעבור בין הצריפים לראות את התמונות, המדים והנעליים, לראות ולא לקלוט, לא לקלוט שאנשים עם משפחות משל עצמם מסוגלים לעשות דבר כזה לאנשים אחרים רק בגלל עצם היותם יהודים. בסוף הסיור במחנה והטקס שקיבלנו את המכתבים מהבית הבנתי עד כמה בעצם צריך להעריך את מה שיש לנו גם אם זה הדבר הכי ברור בעולם כמו משפחה כי גם זה יכול להיעלם ברגע. מהמסע הזה יצאתי מעריכה יותר את מה שיש לי וגאה יותר להיות ישראלית!

יעל

רז: במידאנק זאת הייתה חוויה מאוד חזקה וקשה. אני אקח לי ממידאנק את אזהרת היהודי: "גורלנו הוא אזהרה לכם".

אריה: בשבילי לחזור למידאנק היה מרגש, במיוחד שקיבלתם מכתבים והתרגשתם. נשברתי כשראיתי אתכם מתחברים עם המשפחות שלכם, דבר שאני לא זכיתי בילדותי בגלל השואה.

שחף: היום נכנסתי לשוק שראיתי את מה שקרה. אחרי המכתבים ושיחה עם אריה נשברתי, זה גרם לי להעריך את המשפחה שלי ומה שיש לי.

המסע שלי התחיל כבר שיצאתי מהבית לכיוון בית הספר באותו רגע ידעתי שהטיסה הזאת הולכת להיות חוויה שאני אישית לא אשכח, גם בגלל הקושי של המסע וגם בגלל שאני הולכת להיות עם החברות. הגענו לפולין בבוקר וכבר התחלנו להסתובב ולשמוע את הסיפורים בין כל הסיפורים הקשים ששמענו היה סיפור אחד שנגע בי יותר מהכול הסיפור שיהודה סיפר לנו במיידנק על הבת והאמא שהבת הסתכלה קדימה ואחרי זה אחורה ואמא כבר לא הייתה שם אחרי שנים חזרה הבת למחנה אחרי שכנועים גדולים של הילדים היא ירדה שם באותו אזור שבוא ראתה את אמא בפעם האחרונה עצמה את העיניים ודמיינה אותה באה ומחבקת את החיבוק הזה שהיא כל כך הייתה צריכה באותו רגע שהיא נעלמה וזה זעזעה אותי זה גרם לי לחשוב על היחס שלי לאמא ולהבין שהיא הכול בשבילי היא וכל המשפחה וצריך לשמור אותם קרוב בסוף הסיור במיידנק ישבנו וחילקו לנו מכתבים נוספים שהמשפחות שלחו אצלי במכתבים בכל מכתב חזר המשפט "תהיי חזקה אנחנו גאים ואוהבים אותך" המשפט הזה נתן לי את הכוח ואת הדחיפה שהייתי צריכה כדי לא להישבר ב-8 ימים האלה גיליתי, למדתי, הבנתי וחוויתי דברים גדולים

רוני

היום החמישי- 30.07.2010

עזבנו את זמושצ' ונסענו לכפר בלז'ץ לפגוש את מריה, חסידת אומות עולם, שמשפחתה הצילה בימי המלחמה את סבתו של רז פולק, אירנה, כיום רינה. מריה התרגשה מאד לפגוש את רז וקיבלה אותו בחיבוקים ונשיקות. נסענו לבית המשפחה, שם עדיין מתגורר אחיה הגדול של מריה, כיום איש זקן. למזלנו, היתה במשלחת השנייה אמא שידעה פולנית, ולכן עמדנו כולנו בחצר הקטנה ושמענו ממריה את קורותיה של המשפחה, עם אירנה בזמן המלחמה. זו היתה חוויה מיוחדת במינה, מרגשת וחזקה מאד. אחרי הפגישה נסענו לאתר הזכרון למחנה ההשמדה בלז'ץ. באתר יש מדרון גדול, משופע, המלא כולו באבנים. באמצע יש מעבר צר המוביל לקיר הנצחה. מכיוון שנערכו שם שיפוצים הסתפקנו בהליכה סביב מתחם האבנים. על אבני שפה צוינו המקומות מהם נלקחו היהודים להשמדה במקום זה. גם סבתה של דנה איבדה את משפחתה במחנה, ודנה התרגשה מאד לקרוא קטע מסיפורה של סבתה בטקס. לאחר מכן נסענו לעיירה היפה לנצוט, שם נמצא ארמונו המרשים של הגרף המוכר לכל מי שבא ממשפחה פולנית, הגרף פוטוצקי.

היעד האחרון שלנו באותו יום היה קראקוב. לפני בואנו לימד אותנו יהודה באוטובוס את "המנון קראקוב", שיר קליט ואהוב, שהושר בשמחה עם בואנו לקראקוב, וגם בהזדמנויות חגיגיות אחרות. הגענו ישר למלון המפואר בקראקוב. מלון שהיו בו אפילו עמדות של פלייסטיישן, לשמחת הבנים בחבורה. מכיוון שהיה זה ערב שישי, התלבשנו בחולצות לבנות וערכנו קבלת שבת כדת וכדין, עם נרות, חלות, תירוש כתחליף ליין, ושירי שבת. בצ'ופר מיוחד הקריאה תרצה ברכה שנשלחה בפקס למלון, פרי עטו של שאול אדר שלנו. בנוסף, קיבל כל אחד מתנה מהוריו של סיני טרש, תליון קטן לטלפון, בצורת מגן דויד.

בלזץ- מפגש עם מריה חסידת אומות עולם

באופן חריג ממסלולי המסע של בית ספרנו, הוסט מסענו מזרחה, אל עבר העיר בלזץ. לשם מלאי התרגשות יצאנו מוקדם בבוקר לפגוש את מריה בורוגובסקה אשר יחד עם הוריה, אחיה אנטוני ואחותה ורוניקה הצילו במהלך המלחמה את אירנה שניצר, לימים רינה פיינמסר סבתא של רז פולק. אספנו את מריה, אישה חמה ונעימה בשנות השבעים לחייה במרכז העיר בלזץ, יחד יצאו שני האוטובוסים אל בית ילדותה, לבית בו מתגורר כיום אחיה אנטוני ובסמוך אליו גם האחות ורוניקה. הגענו אל רחוב פולני קלאסי, ישן שנראה כאילו הקדמה פסחה עליו. התכנסנו כל חברי המשלחת בחצר ושמענו בעזרת מתורגמנית את הסיפור מפיה של מריה. אחר כך, בקבוצות קטנות זכינו לסיור מודרך בתוך הבית, שגם שם הזמן עצר מלכת. הבית לא השתנה כלל ורק את גג הקש החליפו בגג רעפי עץ מחשש שיקרוס. השירותים והתנור עדין בחצר ובמטבח אין מים זורמים. את המים מביאים מהבאר שלפני הבית. הבית מחולק לשני חדרים- מימין למטבח גרו בני משפחת בורוגובסקה- ההורים וילדיהם ומשמאל למטבח גרה קסברה בורוגובסקה בת הדוד עם חברה נוספת והן שהביאו את אירנה לבלזץ. ראינו היכן עמדה המיטה של אירנה ואת תנור הלבנים עליו אהבה לשבת ולהתחמם. מריה ספרה לנו שהוריה אהבו את אירנה כבת וכך גם האחים ראו בה את אחותם הקטנה. לפני הבית הראתה לנו מריה את המרתף החפור באדמה ששימש לשמירת תפוחי אדמה. במרתף החשוך הייתה צריכה אירנה להתחבא בשעת סכנה, כשלא היה זמן לרוץ אל המתבן. מכיוון שפחדה כל כך מהחושך הייתה מריה מתחבאת שם יחד איתה. את מסילת הרכבת שהובילה את היהודים מקרקוב לבלזץ מצאנו כמאה מטר מאחורי בית. על מסילה זו, הובילו את היהודים להשמדה בבלזץ. נפרדנו ממריה, בהמון אהבה וברגשי הוקרה. משם יצאה המשלחת לסיור באתר ההשמדה בלזץ שבפאתי הכפר. במקום נבנה לאחרונה אתר הנצחה מרשים. עם תום הסיור באתר התכנסנו ליד האנדרטה וקיימנו טקס משלנו.

רז: המפגש עם מריה היה מרגש, היה לי קשה להתחבר בגלל המבוכה.

איתי: אנחנו חוזרים אנשים טובים יותר.

דנה: אני היחידה במשפחה שבאמת מכירה את הסיפור של סבתא שלי כי רציתי לדעת. אחרי המסע- אני מעריצה את סבתא שלי וכל מה שאני מחכה לו, זה לתת חיבוק לסבתא. אני מעריכה אותה על איך שהיא הצליחה לתפקד ועל מה שהיא.

מרים: לא אקח יותר שום דבר כמובן מאליו.

טל: לוקח זמן להתרגל למזג האויר האחר, לתרבות, לאווירה. מאוד משמח להיות פה כמשלחת ישראלית יהודית, משמח לשיר את התקווה בקול, להראות שאנחנו ניצחנו- אנחנו עדיין פה. כל מה שהגרמנים ניסו למנוע מאתנו אנחנו עושים כיום.

סבתא בבלז'ץ לא נשאר כלום, שום דבר, אפילו פסי הרכבת שנשארו הפכו לאנדרטה וזה מרגיז, מכאיב, שקט מיד בבלז'ץ, שקט צורם. אז מנסים לדמיין איך המקום היה נראה, איך קרו הדברים, מנסים לדמיין דברם שלא רוצים לדמיין, מנסים לדמיין דברים שאי אפשר להבין. כשעמדתי שם במקום שבו משפחתך נרצחה, המשפחה שלי, ניסיתי לדמיין כי חיפשתי תשובות.

חשבתי שלראות את כל המקומות ולשמוע את כל ההסברים יעזור לי להבין, יעזור לי לקבל תשובות, אבל זה היה בדיוק ההפך, ככל שראיתי יותר מחנות השמדה, יותר תאי גזים, יותר משרפות, יותר ערימות ענקיות עם מספרים לא נתפסים של נעליים שאיבדו את הבעלים שלהן רק עלו לי יותר ויותר שאלות בראש, אני רוצה להבין וכל פעם עולות דמעות ואני אפילו לא מבינה למה בדיוק אני בוכה. מה שהבנתי מהארץ הזאת שכל פסי הרכבת בה, כל הערים הגדולות, כל היערות שלה, כל הכפרים הם אנדרטה אחת גדולה, מה שהבנתי מהאדמה המקוללת הזאת זה שיש דברים שלעולם לא אבין.

דנה קדרון

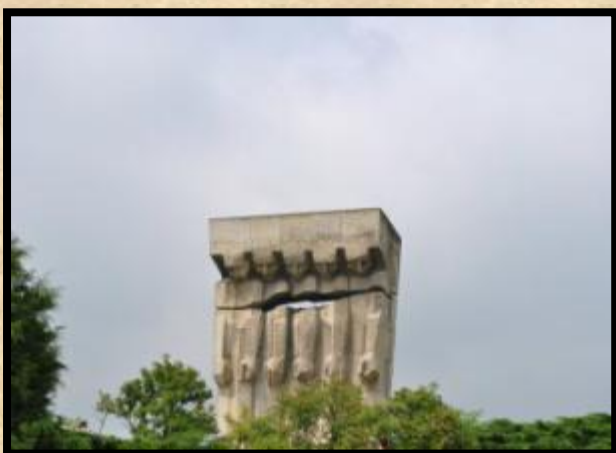

היום השישי – 31.07.2010

כשהתעוררנו בבוקר, התאכזבנו קצת לגלות שהאפור שוב שולט בחוץ, והגשם ממתין לנו שנצא כבר לסיור. ואכן, כשהתחלנו לסייר בקראקוב, ליווה אותנו הגשם מדי פעם, כתפאורה לסיפורם העצוב של יהודי העיר. פתחנו ברובע המיוחד קז'ימיז' הוקסמנו מהסמטאות המדהימות ומהמסעדות הכשרות ברוח היהודית. לאחר מכן הגענו לבית הכנסת המפואר בפודגוז'ה. ומשם הלכנו לאזור הגטו שהיה במרכז העיר בקראקוב, ולכיכר המפורסמת שלו. נכנסנו לבית המרקחת של תדיאוש בעליו אשר עזר והציל יהודים רבים בזמן המלחמה, וכיום משמש מוזיאון להנצחת התקופה ההיא. לאחר מכן נסענו לפלאשוב, שהיה מחנה עבודה, ומופיע בסרט "רשימת שינדלר" (את הסרט ראינו גם באוטובוס). לקראת אחה"צ הגענו לאזור העיר העתיקה, ולסוקניצה, השוק המקורה של קראקוב. שם קיבלנו שתיים וחצי להסתובב, לבלות ולבזבז סוף סוף קצת זלוטי. אחר כך עלינו לטירה החולשת על העיר העתיקה ובסוף היום הגענו למסעדה פולנית שם חיכה לנו ערב פולקלור עם רקדנים ונגנים. כאבי הרגליים נשכחו וחלל המסעדה התמלא במעגלי רוקדים שמחים וצוהלים.

איתי: כולנו חוזרים בני אדם טובים יותר.

רימון: סבא שלי קרא מאמר נגד היציאה למסעות לפולין. ידעתי שזה חשוב לצאת למסע אבל לא ידעתי להסביר לו מדוע. ביער לופוחובה לדוגמא רואים את הנרות, הפתקים, הנכחות שלנו שם- מגיע להם את הכבוד שנגיע לשם.

היום השביעי – 01.08.2010

ביום המלא האחרון למסע חיכה לנו המקום שהפך זה מכבר שם נרדף לימי השואה – אושוויץ. ראשית נסענו לאושוויץ בירקנאו, שם, על הרציף שמענו את חלקו השני של סיפורו של אריה, סיפור שהתרחש במקום ההוא ממש. כולנו התרגשנו ובכינו יחד איתו במיוחד כשדיבר בטקס המשותף לשתי המשלחות, שערכנו בסיום הסיור. אחרי ההפסקה נסענו לאושוויץ 1, שם ערכנו סיור בין הביתנים, וקיימנו טקס בביתן היהודי. במיוחד הותירו רושם על כולם שתי תמונות שהיו באחד הביתנים, של אישה לפני מאסרה במחנה, ואחרי יציאתה ממנו, בסוף המלחמה. בשלב זה כבר היה קשה לקלוט את כל הסיפורים והמראות והיו כאלה שפשוט התיישבו מחוץ לביתנים וחיכו שהסיור יסתיים.

בסיומו של יום ארוך, גדוש ומתיש שבנו למלון, לשיחות סיכום ולאריזת המזוודות לקראת החזרה הביתה. שיחת הסיכום היתה ארוכה ומרגשת, ובסופה הענקנו גם מתנות למלווינו הפולנים וליהודה ואריה.

יזהר: הרגשתי גאווה ללכת בראש מורם ולא בראש כפוף, אהבתי את מה שאריה אמר שניצחנו במלחמה הזאת בכך שעכשיו אנחנו צועדים על האדמה הזאת.

עדן פ: זה נותן פרופורציות חדשות, הערכה למדינה ולכל דבר.

" בכניסה לאושוויץ בירקנאו, כשאני בדרך על פסי הרכבת הארוכים שנמשכים כנצח עד קו האופק, אני מביטה לצדים אל הצריפים, אל התעלות והגדרות המקיפים את המחנה, שם אני חשה שהעבר סוגר עליי. באנו למסע הפרטי שלנו, דרך המקרה הפגישה אותנו עם חניכי י"ב של מוסד "עמקים-תבור" שהיו שם. הצטרפנו אליהם לטקסי הזיכרון ולשמיעת העדות של העד המלווה, אריה פינסקר מהיוגב. ראיתי אותם קשובים ומרותקים, עטופים בדגל ישראל, מניחים פרחים, בוכים, מכבדים ומנציחים את זיכרון המיליונים שלא שרדו. הם היו עייפים ממסע של שבוע ימים אבל נחושים להדליק עוד נר נשמה ולזכור. מוכרח להודות שחשתי גאווה כאילו היו ילדיי שלי הפרטיים."

**באושוויץ בירקנאו התלוו אלינו מיכאל ותלמה קישון משמרת. (מיכאל בן שריד).
קטע מתוך דברים שכתבה תלמה לעלון קיבוץ שמרת.**

חשבתי מהרגע הראשון שהגענו לפולין על היום שנגיע לאושוויץ. כשאני חושב על השואה אני חושב על אושוויץ. אני חושב על אושוויץ בגלל שסבתא וסבא שלי שרדו את המקום הנורא הזה. מילדות שמעתי סיפורים על המקום הזה, מאבי ובבית ספר ולא יכולתי שלא להתעניין ולהתרגש מהעובדה שאני מגיע למקום הזה.

הגענו בתחילה לבירקנאו ושם רק הבנתי שאושוויץ הוא מקום ענק, גדול ממה שיכולתי לתאר. חשבתי הרבה במהלך הסיור: חשבתי על סבא וסבתא, חשבתי על התנאים הקשים שהיו שם, חשבתי מה זה להיות רעב וצמא, חשבתי על קור שחודר לעצמות ועל עוד הרבה דברים נוראיים שאנשים עברו שם. ניסיתי להבין מה עבר על האנשים ששרדו את המקום הזה והבנתי שאני לא אבין וכנראה שאני לעולם לא אבין. היה לי קשה להשלים עם העובדה שבזמן שסבתי וסבי ועוד מאות אלפים סבלו, היו אנשים ששחו בבריכה ובילו בנעימים בביתו של מפקד המחנה-רודולף הס אשר במרחק של פחות ממאה מטר מהמחנה. קשה להסביר איך אנשים לא התקוממו כנגד אותם חלאות. אבל אני חושב שהדבר הכי קשה הוא להבין איך אומה שלמה ניסתה להשמיד עם והעולם עמד בצד. אחד הדוגמאות שממחישות את העובדה שהעולם עמד מהצד הוא שבאושוויץ היה מפעל לייצור פצצות במרחק של קילומטרים בודדים מבירקנאו {שם נרצחו האנשים בשיטתיות} ואת המפעל הפציצו אבל את בירקנאו לא וכל זאת בידיעה ששם משמידים בני אדם. לסיכום, לפולין יצאתי עם הרבה שאלות וחזרתי עם הרבה שאלות נוספות.

עומר שורץ

היום השמיני – 02.08.2010

זה היה יום קצר במיוחד. שתחילתו נסיעה לנמל התעופה של קראקוב, וסיומו בצהריים בנתב"ג.

סוף דבר תם ולא נשלם מסענו בפולין. תקצר היריעה מלפרט את כל החוויות, הלקחים, השירים, הבילויים הליליים, הכעסים, פרץ הצחוק הבלתי מוסבר של המחנכות (שפשרו עוד אמור להתברר בסוף י"ב), הקשרים שנוצרו עם אנשי "מעלה שחרות", שיחות הטלפון בין החדרים, מקומות המחבוא המשונים ושאר פרטי הפרטים שמהם מורכב מסע כזה. כמיטב המסורת במשפחות פולניות, נכבס את...הכביסה הזו בבית

מאוד חששתי מהנסיעה לפולין. לא ידעתי אם אני מספיק חזקה לראות את כל הדברים הנוראים.

עכשיו, אחרי המסע, אני יכולה להגיד שאני לא מתחרטת על כלום. אני שמחה שיצאתי ועברתי את זה, זאת הייתה חוויה בלתי נשכחת.

במהלך המסע למדתי דברים שלא ידעתי על עצמי, על משפחתי ועל ההיסטוריה שלנו. כשהלכתי לבית של סבא של סבא שלי בקרקוב זה רק הראה לי את הסיפור בצורה מוחשית יותר וגרם לי להרגיש קרבה לסיפור ולמשפחה.

היום הכי קשה בשבילי היה היום שבו היינו במחנה ההשמדה מיידנק, אך גם הכי משמעותי. שם, באמת אפשר לראות איפה גרו האנשים, באיזה תנאים הם חיו ואת הזוועות שהם היו צריכים לעבור. זה שבר אותי. לא יכולתי לדמיין עד כמה הם סבלו.

המסע לפולין לימד אותי מהו סבל אמיתי. כשראיתי מה האנשים שהיו שם עברו, כמה סבל היה שם, זה גרם לי לראות את החיים שלי בצורה שונה. כל הבעיות שלי התגמדו לעומתם. אני עדיין לא מצליחה להבין לגמרי את הזוועות. המסע היה בשבילי חוויה מדהימה, מלמדת ובלתי נשכחת.

לירון

עמית: המסע די קרב אותי לשכבה. לא יודע אם זה יהיה כך גם בשנה הבאה, הייתי רוצה שזה ימשך. אני מרגיש חבל על האחרים שלא יצאו למסע.

אמירה: לא התלבטתי אם לצאת למסע. תמיד התעניינתי בנושא השואה, עניין אותי לראות את המקומות, לא ציפיתי לחוות חוויה כזאת. גם המשפחה שלי רצתה שאצא. שאלו אותי במסע איך אני מתחברת לנושא, זה לא העם שלי, זה עניין של אנשים, אלו זוועות לא נתפסות. הייתה חוויה מדהימה.

המסע לפולין – המסע לחיים!

חוויה שקשה לתאר את עוצמתה.

שיאים של ניגודים

נופים עוצרי נשימה ולמולם מכונת המלחמה המפלצתית – מחנות ההשמדה לקראת המסע עברנו הכנה שמטרתה הייתה לייצר בנו את היכולת להכיל את המראות, הסיפורים, האווירה שנחוה.

נפגשנו עם עדים אשר חוו על בשרם את אותם זוועות בלתי נתפסות.

אין הכנה שתוכל... המציאות עולה על כל דמיון.

אריה פינסקר, ניצול שואה המתגורר היום במושב היוגב, ליווה אותנו במסע, שם

בפולין, חוינו איתנו את התחנות השונות בהישרדותו במחנות ההשמדה.

שם בפולין הבנתי עד כמה חשוב שיש משפחה, שיש לנו מדינה ועד כמה חשוב לשמור עליה.

כמה חשוב לזכור ולא לשכוח.

עדן פ

קטע מתוך יומן המסע:

"השעה 04:55 ואני כרגע בשמיים, במרומים, בין העננים ובראש המחשבות רצות. הגעגועים לבית להורים לאחים ולשאר אהובי שנשארו מאחור, פחד ממה שאני הולכת לראות, לחוות, ולהרגיש, איך זה לעמוד על אדמה שעלייה רצחו ושרפו מיליוני יהודים, אחים שלי וסבים שלי? איך אני אשרוד את כל הימים האלה בלי אמא לידי, בלי התמיכה שלה ושל אבא? מה עושים עם המתח, הגעגועים וחוסר הידיעה של מה שאפגוש ואראה שם?" פולין, השואה, הנאצים, משרפות, תאי גזים, מחלות, חיים, מוות, מחנות ריכוז/השמדה, גטאות, מוזלמנים, ניצולים, נספים.

כל אלה לפני המסע היו מבחינתי עוד אירוע בהיסטוריה שלנו, אז בסדר, יש לי קשר משפחתי לאנשים שנספו... זה היה זוועה אבל לא יותר מזה. לראות תמונות, סרטים, הצגה, לשמוע עדויות, לראות מספרים מוזרים על יד של אישה מבוגרת גרם לי להרגשה מוזרה.

עכשיו זה כבר לא רק אירוע כלשהו בהיסטוריה של העם שלנו זה... השואה!!! זה להיות שם פיזית באותם מקומות בהם קרו הזוועות הנוראיות... זה משהו שחושף את האנושות בכל מגרעותיה בצורה המכוערת ביותר. מוות, רצח, התעללויות, מכות, מחלות...אלו דברים שלא ניתן כמעט לקלוט ולעכל, שבן אדם יכול לעשות מעשים כל כך לא אנושיים לבן אדם אחר... מה הקשר שלי לשואה?

ההורים של סבא שלי נספו בשואה, אימו רבקה הוצאה להורג בבורות הירי בפונאר ואביו זליק מת מרעב ומחלות, לאחר שקיבל מכות איומות יום יום והיה צריך לנקות את בתי השימוש באחד ממחנות הריכוז. כל חיי שמעתי סיפורים על השואה, את הסיפור של סבא רבא שלי..... אבל כשעמדתי שם במיידאנק מול משרפה, נשברתי.

לא ידעתי אם להרגיש שמחה שאני, נינה שלו, צאצאית שלו עומדת שם עם סמל המדינה שלנו, מלאת גאווה והערכה, או להזדעזע ממראות שעולים לי בראש בעקבות סיפור של אדם, שסיפר לסבא שלי שלום, שביקש להיות נוכח בעת שרפת גופתו של רב סבי, ואיך שראה את הגוויה שלו נשרפת!!!! הרגשה נוראית..... כן, אני לא אכחיש, היה לי קשה, מאוד, רגשית להיות במקומות האלה.... טרבלינקה, גטו וורשה, כיכר השילוחין, יער לופוחובה, מיידאנק, אושוויץ - בירקנאו ועוד.

היה לי קשה לעמוד שם ולהרגיש קצת רעבה או להרגיש שקר לי... חשבתי לעצמי איך אני יכולה להתלונן על התחושות האלו כשאנשים נשים וילדים חיו עם הרעב, הצמא והקור ומתו כתוצאה מזה... כאן במקום הנוראי הזה....

המחשבה כל כך מזעזעת וההרגשה כל כך איומה שקשה לתאר אותה.... איך מצפים מאיתנו אחרי כל זה לחזור לשגרה, ללימודים, לחברים כרגיל, הרגשות מעורבים, והמחשבות מבולבלות.....

אך זו הנקודה בה נוכל לבחור איך להמשיך הלאה; אם להפנים את הדברים כזיכרון נוראי, או לדעת להמשיך איתם או מהם הלאה אל עולם שונה, עולם שנוכל ליצור. עולם בו לא ניתן לדברים כאלו לחזור על עצמם.

אבל, איך אפשר להמשיך הלאה או להפנים משהו שלא מתקל בראש?! אפשר, עם הרבה אהבה ותמיכה!...

ביום האחרון למסע תחושת הגעגועים למשפחה שלי גברה עליי והסיפורים על פרידה של ילדים מהוריהם, מאחיהם, ממשפחתם, רק הוסיפו לרצון להגיע כבר הביתה ולחבק את אמא אבא והאחים ולא לשחררם לעולם!

המסע לא היה קל, אבל הידיעה שמחכים לי בבית ושיש לי לאן לחזור עזרה לי לא ליפול... אין ספק שאת החוויה הזאת לא אשכח לעולם!!!

תהילה לוריא

יהי זכרם ברוך!

ברכות המשלחת לצוות

לאריה היקר,

כבר בפעם הראשונה שפגשנו אותך בבית הספר, יכולנו להבחין באופי החזק שלך ובלבך הרחב שפתוח לכולם.

אנו מודים לך מאוד על הרצון הגדול שלך לשתף אותנו בכל עברך וילדותך הלא פשוטים, על היחס החם והאוהב לכל אחת ואחד מאיתנו, על התשובות המדהימות שסיפקת לשאלותינו.

אנו גאים ומעריכים אותך על כך שאתה יוצא מידי שנה עם בני נוער למסע זה, דבר לא מובן מאליו. הצלחת להעביר לנו מסרים רבים, כמוך אנו לומדים להעריך טוב יותר את ארצנו ולהכיר את עברנו. כמו שאמרת – עם ללא עבר הוא עם ללא עתיד. אנו מבטיחים לזכור ולשמור על ארצנו וגם להעריך את כל מה שיש לנו ובאמת להבין ששום דבר אינו מובן מאליו.

זאת הייתה חוויה בלתי נשכחת והרבה בזכותך, אז במילה אחת- תודה!

אוהבים מאוד ומעריכים- תלמידי בית ספר עמקים תבור,

המסע לפולין 2010

ליהודה,

התחלנו את ההכנות למסע בשתי קבוצות קטנות ולבסוף התגבשנו לקבוצה אחת גדולה. גם בהכנות וגם במהלך המסע, הצלחת להעביר לנו את כל המידע הדרוש בצורה משמעותית ולא אפשרת לחסרון שבקבוצה כל כך גדולה להתממש. כל הדרכה שהעברת לנו במהלך המסע הייתה מעניינת ויצירתית עם המון השקעה ומחשבה.

דאגת להעביר לנו את ההדרכות בצורה רצינית אשר תאפשר לנו להתחבר למקום ולזמן, ועם זאת ידעת גם להעניק לנו אפשרות להשתחרר כשצריך, בעיקר בנסיעות עם השירים שלימדת אותנו.

אנו מקווים שתמשיך לצאת למסעות נוספים ורבים כדי שקבוצות נוספות ייהנו ממך כמדריך. תרומתך להצלחת המסע הייתה גדולה, תודה רבה ובהצלחה בהמשך.

מאתנו באהבה עמקים תבור
המסע לפולין 2010

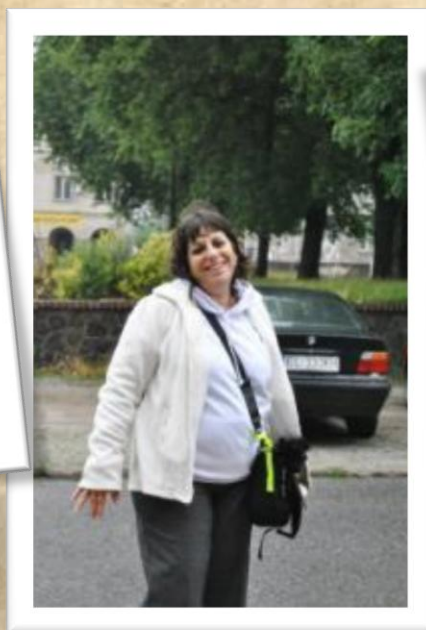

לתרצה, זהר ושרון.

היום ניגמר המסע ורצינו להודות לכן על ההשקעה והסבלנות.
התהליך לא היה קל ולא תמיד הקלנו עליכן אבל עמדתן בזה בכבוד!
היה כיף לפגוש עוד צד שלכן ברגעים של עייפות וצחוק.
תרצה, זאת השנה החמישית בה את מובילה את המסע לפולין של עמקים תבור.
מרגישים את הניסיון והמקצועיות ומוקירים את הרגעים בהם זרמת איתנו
והתייחסת אלינו בגובה העיניים.
זוהר, כולנו הרגשנו איתך בנוח, לפנות אליך בכל בעיה. את מצחיקה וכיפית אבל
עדיף לא לפגוש אותך אחרי שעת כיבוי אורות.
שרון, הרגישות שלך הייתה מדהימה, באכפתיות ובחיבוק. הנעמת את זמננו והיית
השוטר הטוב.

תודה, תודה, תודה.

שכבת י'ב 2010-2011

פולין 2010 תש"ע - תמונת משלחת.

